

पठतु संस्कृतम्
कोविदः

मार्च् ११, २०२३

पाठः 3

अङ्काः १००

1) अधो दत्तानां विग्रहवाक्यानां समस्तपदं समासनाम च लिखत । (२०)

- a. मेघः इव श्यामः
- b. अयोध्या इति नगरी
- c. छायाप्रधानाः तरवः
- d. नीलाः मेघाः
- e. तपः एव धनम्
- f. हिमम् इव शीतलम्
- g. करः किसलः इव
- h. श्वेतम् अम्बरम्
- i. नीलम् उत्पलम्
- j. गङ्गा इति नदी

2) अधो दत्तानां समस्तपदानां विग्रहवाक्यं समासनाम च लिखत । (२०)

- a. राजर्षिः
- b. कैलासाद्रिः
- c. पुरुषव्याघ्रः
- d. दशरथराजः
- e. महावैयाकरणः
- f. दीर्घरज्जुः
- g. मुखकमलम्
- h. रामसखः
- i. कुसुमकोमलम्
- j. वज्रकठोरम्

3) दत्तानां तद्धितान्त-पदानां विग्रहवाक्यं लिखत । (५)

- a. मूर्धन्यः
- b. अत्र
- c. एकदा
- d. नैयायिकः
- e. दाक्षिणात्या
- f. ग्रामात्
- g. मीमांसकः
- h. यथा
- i. कूर्मवत्
- j. ह्यस्तनः

4) दत्तानां विग्रहवाक्यानां तद्धितान्तरूपं लिखत । (५)

- a. समाजं रक्षति
- b. फलेषु द्राक्षाफलं मम _____(प्रिय) ।
- c. केशव-माधवयोः माधवः _____(उन्नत) ।
- d. पितुः पिता
- e. सभायां साधुः
- f. लोकयान-विमानयोः विमानं _____(बृहत्) ।
- g. मुखम् इव
- h. पूर्वस्यां दिशि भवः
- i. पुराणं जानाति इति
- j. अनयोः गोविन्दः _____(चतुर) ।

5) एकपदेन उत्तरं लिखत (१०)

- a. पार्वती किं कर्तुं निश्चितवती ?
- b. माता मेनादेवी पार्वतीं प्रति किम् उक्तवती?
- c. प्रसूनम् इत्यस्य अर्थः कः ?
- d. पार्वतीं द्रष्टुम् के आगतवन्तः ?
- e. दिलीपः कति दिनानि नन्दिन्याः सेवाम् अकरोत् ?
- f. पार्वत्याः अपर-नाम किम् ?
- g. किमर्थं पार्वत्याः अपर-नाम अपर्णा ?
- h. पशूनां परमं भागधेयं किम्?
- i. कः त्रिलोकनाथः ?
- j. शिवः किमर्थं सन्तुष्टः अभवत् ?

6) पदविवरणं (अन्त-लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि) लिखत । (५)

- a. अवाकिरन्
- b. व्यतीयुः
- c. सप्त
- d. मरुत्सखाभम्
- e. आचारलाजैः

7) उत्तरं लिखत (२ + २ + १ = ५)

- a. कर्मधारय-समासस्य विवरणं लिखत ।
- b. तद्धितान्त-प्रत्ययस्य प्रभेदाः के ? उदाहरणसहितं वर्णयत ।
- c. प्रमुखाः चत्वारः इतिहासाः के ? तेषां रचयितारः के ?

8) वाक्यं साधु / असाधु इति लिखत । (५)

- 'खण्डखाद्यकम्' ब्रह्मगुप्तेन रचितम् ।
- इतिहासग्रन्थस्य लेखनं द्विधा भवति ।
- हरः मुनि-वेषं धृत्वा पार्वतीं मेलितुम् आगतवान् ।
- ब्रह्मस्फुटसिद्धान्ते पाकाध्यायः विषयाः सन्ति ।
- इतिहासविषये भारतीयानां दृष्टौ तिथि-मासवर्षादीनां महत्त्वम् नास्ति ।

9) परस्परसम्बद्धान् मेलयत (५)

a. भास्कराचार्यः	गौरीशिखरम्
b. आर्यभटः	गणकचक्रचूडामणिः
c. पार्वती	पाटलीपुत्रनगरम्
d. ब्रह्मगुप्तः	पञ्चाङ्ग-विषयाः
e. करणकुतूहलम्	लीलावती

10) सूक्तेः अर्थः लिखत । (२)

महाजनस्य संपर्कः कस्य नोन्नतिकारकः ।

11) सुभषितस्यपदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत । (३)

सुजनो न याति विकृतिं परहितनिरतो विनाशकालेऽपि ।
छेदेऽपि चन्दनतरुः सुरभयति मुखं कुठारस्य ॥

12) श्लोकस्य पदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत
एकस्य समस्तपदस्य विग्रहवाक्यं च लिखत ।(५)

मरुत्प्रयुक्ताश्च मरुत्सखाभं तमर्च्यमारादभिवर्तमानम् ।
अवाकिरन् बाललताः प्रसूनैः आचारलाजैरिव पौरकन्याः ॥

13) संस्न्दर्भं संस्कृतभाषया विवृणुत (३)

महापुरुषाणां निन्दा न श्रोतव्या ।

14) अधोदत्त-ग्रन्थकारस्य परिचयं ४-५ वाक्यैः लिखत । (३)

वराहमिहिरः

15) अधोदत्त-विषयमधिकृत्य ५-६ वाक्यैः लिखत । (४)

इतिहासः